

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRĂȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se retrimit.

INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la azmătorele Birourile de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachr. Max. Augenthaler & Emrich Lesser. Heinrich Schalk. Rudolf Mosse. A. Oppolke Nachr. Anton Oppalik.
In Budapesta: A. V. Geldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o coloană 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicații mai dese după tarif și învoială.

RECLAME pe pagina a 8-a o serie 10 or. s'au 30 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

A N U I L X I I .

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se printră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. s'au 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 261.

Brașov, Joi 25 Noemvre (7 Decemvre).

1899.

Stări austro-ungare.

In nise colorii cât se pôte de favorabile și prietinoase a știut se prezenteze ministrul de esterne Goluchowski situațiunea esteriôră a monarhiei înaintea comisiunilor bugetare ale delegațiunilor. Dibăcia, cu care a desemnat el această situațiã, a încântat majoritatea delegaților, căroro li-a vorbit așa dicând dela inimă. Dér s'au aflat nu puțin din membrii comisiunilor amintite, cari au fost mai puțin convinși de pretinsele rezultate însemnate, dobândite de către politica esteriôră austro-ungară. Ei, cumpănind rezultatele reale de până acum ale acestei politice, își dic, că mai ales în ce priveste Peninsula-balcenică, ea a contribuit prea puțin spre a mări acolo vađa și influința monarhiei noastre.

Nu voim se vorbim însă ađi despre impresiunea, ce a făcut-o înăuntru și înafară espunerea contelui Goluchowski, care espunere, cum dicem în țiar frances, în vederea actualelor stări austro-ungare a fost predată în formă rezervată și cu intențiune domolită, ci voim se vorbim mai de aceste stări interioare.

Pe când în camera ungară abia s'a început desbaterea asupra legei cvotei și nu se scie încă, decât estremii vor face obstrucțiune, ori nu, contra ei, pe atunci în camera deputaților din Viena se continuă obstrucțiunea Cehilor, fiind la ordinea țilei desbaterea asupra legei bugetare.

Se pôte dice, că obstrucțiunea cehă decurge în tótă regula, deși încă nu a luat un caracter tocmai vehement.

Numai în ședința de ieri s'a produs o scenă așa de sgomotôsă și unul din deputații cehi tineri a făcut se răsune pupitrul, lovind în el cu un linial, încât s'ar fi cređut, că obstrucțiunea cehă a devenit în adevăr vehementă.

Pe când acestea se petrec

in cameră, pe când aici vorbitorii cehi acuză guvernul, că nu numai nu este neutral, dér ațită chiar în contra poporului ceh, întodéuna credincios, ceea ce ar puté se aibă urmări sângerose, — pe atunci înafară de parlament se continuă încă încercările de înțelegere inițiate între Cehi și Germani, însă fără speranță de isbândă.

Nu e speranță, am đis, de înțelegere, din cauze prea bine cunoscute pe basa esperienței de până acuma. Conferența pentru înțelegere a fost ales un subcomitet, care se se sfătuieșcă și se hotărășcă modalitatea, după care s'ar puté face înțelegere. Acest subcomitet a ținut alaltăieri o ședință, care s'a prezentat președintelui comitei Dr. Fuchs și a făcut o propunere mijlocitoare, ce a fost acceptată însuși. Ea constă din patru puncte. Primul stabilește, ca Cehii se renunțe la obstrucțiunea, jeda t, ca până la finea anului ei se pótă rezolva legile cerute de necesitatea de stat; al doilea punct cere instituirea din partea camerei a unei comisiuni a limbilor cu însărcinarea de a lucra o lege pentru limbă; punctul al treilea dic, că camera dela anul nou se fiă amânată pe șese săptămâni, în care timp comisiunea pentru limbă se-și împliněșcă problema. La mijlocul lui Februarie se se întruněșcă camera din nou și până la 1 Aprilie se desbată și voteze legea de limbă, ce o va propune amintita comisiune. Al patrulea punct determină, că decât până la 1 Aprilie nu va fi votată o lege a limbilor, guvernul se fiă imputernicit de a introduce érași limba internă oficială cehică printr'o ordonanță.

Membrii cehi ai comisiunei s'au învoit cu această propunere. Germanii însă au respins-o din cauza punctului 4. S'a decis a se presenta propunerea diferitelor cluburi și, pe cât se scie până acum, clubul Germani-

lor progresiști a declarat-o de neacceptabilă. Numai partida creștină socială a lui Lueger se dic, că nu s'a pronunțat contra propunerii Fuchs.

In asemenea împrejurări nu trebuie se fiă cineva mare profet, ca se prevadă, că propunerea amintită va avé sôrtea celor multe anterioare, cari au sfârșit prin a fi respinse.

Caracteristic este, că marii proprietari conservativi boemi pârținesc atitudinea obstrucționistă a Cehilor tineri și tot-odată lucrěșcă din răsputeri, cu ajutorul conecsiunilor, ce le au cu cei din partida clericală catolică, ca se se susțină nealterat solidaritatea între partidele drepte.

Dacă le va succede această până în sfârșit, apare totuși cam îndoiș și tot mai mult se arată conturile unei viitoare secesiuni a Polonilor și a celor din partida populară catolică.

In cazul acesta, care e posibil, Cehii vor purta singuri lupta în contra guvernului și atunci nici că s'ar mai puté lipsi de arma obstrucțiunei.

Lupta în jurul cvotei. Cestiunea cvotei, al cărei proiect de lege a început se se desbată în ședința de Lună a dietei din Pesta, preocupă mult cercurile politice și partidele maghiare. Mare șgomot face acum presa maghiară opozițională cu o scrisóre adresată de contele Apponyi alegătorilor săi, în care acest corifeu maghiar își motivěșcă atitudinea lui în cestiunea cvotei. Se scie, că contele Apponyi, pe când făcea parte din opozițiã, era contra ori-cărei urcări a cvotei. Cu atât mai mult a surprins acum scrisórea lui, care în esență dic, că Ungurii trebuie se se resigneze și se se supună așa dicând politice cercurilor mai înalte, prin urmare el (Apponyi) e decis a vota proiectul comisiunei.

Nu mai puțin a surprins pășirea deputatului liberal guvernamental *Herczeg Ferencz*, care a adresat președintelui clubului liberal o scrisóre, declarând, că de-ore-ce nu pôte se voteze proiectul pentru

urcarea cvotei și astfel venind în conflict cu disciplina de partid, trage de aici consecențele firești, și iese din partidul liberal.

Din dieta ungară.

(Cvota și „jelen“)

In ședința de Lună a dietei din Pesta s'a început desbaterea asupra proiectului pentru cvotă. Înainte ou o țile, cestiunea cvotei s'a tratat și în clubul partidei liberale, unde, după o desbatere destul de amănunțită, proiectul a fost primit unanim.

Desbaterea din cameră a fost introdusă prin motivarea proiectului, făcută de raportorul *Nemenyi*. El dicse între altele, că de 30 de ani la stabilirea cvotei s'au desvoltat anumite tradiții la ambele pârți, și spune, că la stabilirea cvotei pentru anul viitor nu s'a luat în considerare averea, ci dările. La fine recomandă spre primire proiectul. Cuvintele lui *Nemenyi* au fost primite cu strigări de „hoch! dreimal hoch“.

Se ridică *Francoisc Kossuth*. Deja la început făcu declarația, că din punct de vedere principiar stânga extremă nu voteză nici-odată o cvotă ôre-care, căci ori ce cvotă vatēmă independența de stat. *Kossuth* se plimbă cu fantasia și prin China, vrând se doveděșcă, că deși acolo legea nu opresce, ca cine-va se-și arunce pe bêtrâ-nul său părinte în apă, totuși sentimentul obștesc consideră această drept patricid, pe când în Ungaria nu este oprit a risipi drepturile străbune. In cestiunea cvotei Ungaria a fost dată pe mâna Austriacilor. Vorbitorul citěșcă mulțime de date spre a arăta, că nu există nici un motiv pentru urcarea cvotei. Politica guvernului duce țera la primejdiã; această politică nu numai că derimă bastioanele legale ale independenței, ci îngreuněșcă și traiul de tôte țilele. *Kossuth* înaintěșcă un proiect de resoluțiune propunend, ca parlamentul se enunțe, că cheltuelile comune nu le află compatibile cu ideia de stat maghiar și că pe viitor nu va mai contribui la aceste cheltueli.

După o paușă de cinci minute, ministrul-președinte *Szell* răspunde la interpe-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

In interesul adevărului istoric.

Luptele dela St. Ioana și Șarpatoc (1848.)

— Urmare. —

Kövári, în descrierea sa mărturisesc, că armata lor în bătălia dela St.-Ioana a stat din 16 mii pedestri și călărime; a lui Urban cu trupa noastră de lănceri cu tot, abia a fost a patra parte pedestri și un escadron de Chevauxlegers, ér nu două, după cum afirmă Kövári. *George Barițiu* în descrierea sa „Pârți alese din istoria Transilvâniei“ volumul II pagina 292—295, mai întăit provocându-se la cele scrise de Kövári în istoria Ardealului, dic: „Insuși Kövári, care a participat și el la bătălia, află că Urban aștepta pe cei 16 mii de Sécui numai cu 8 companii de grănițeri, două escadrone de călăreți, două tunulețe și că-i mai venise pe 25 Octomvre un batalion de grănițeri, parte mare Germani din Bucovina. S'eu mai alăturat vre-o două mii de lănceri“ — Apoi se provócă la descrierea lui Carol Urban mai sus nu-

mită, ca la isvor mai sigur și mai autentic, după cum urměșă:

„După alt isvor și mai sigur trupele regulate, câte au putut concentra v. colonelul Urban la S.-Reghin, au fost numai 2300 de faciori și până în momentele din urmă ajunsesc, ca se aibă 5 tunuri de câte 3 libre (glontul). Trupele Sécuilor au stat câte-va țile la Oșorheiu și pe Murăș devale, până la 30 Octomvre, și numai de făcările și fumul, ce se înălța din satele romănesci aprinse, cunoscea Urban, că vrășmașii se apropie Dér în 31 Octomvre antegarda română de una companiã grănițeri români, una de Bucovina și câte-va sute de lăncerii așezați în satele Șarpatoc și Ghernesig, a fost atacată și risipită; tot în acea țile pe la amiazi veni scirea, că de către Oșorheiu se vede o trupă foarte mare, venind către satul St.-Ioana. Atunci Urban alarměșcă la moment trupele sale în S.-Reghin, încalecă și apucă în galop cu un escadron de Chevauxlegers către St. Ioana, unde află pe cele două companii de antegardă punându-se în ordine, căci călărimea ungurěșcă nu le luase la gónă. Satul și delul acoperit cu pădure, era ocupat de

Sécui. Urban nu avea nici o idee despre mulțimea vrășmașilor. In acea nesocință el cu călărimea mai înaintěșcă puțin și se convinge, că are în fața sa mulți vrășmași, ér de cei mai mulți, cari se apropiu în colóne separate, tot nu scia nimic. Intr'acea sosesc trupele sale dela Reghin, care se și pun în linia de bătăie, așa că în ambele aripe sunt comandați lănceri adunați din satele de prin prejur, érá centrul fú ocupat de companiile grănițerilor români și de cei din Bucovina, cunoscuți în istoria acelor timpuri cu numele „cordoniști.“

„Și acuma se comandă mers de asalt. O companiã de cordoniști fú comandată, ca se pëtrundă în satul St.-Ioana. Călărimea fú postată în rezervă. Podul de peste Murăș pe jumătate stricat, rămase în grija unui despărțemânt de grănițeri cu două tunuri. Colónele lui Urban, așa puțin cum erau, înaintară iute până dincolo de sat, care a rămăs în stânga, pe când cete de voluntari pitulați în șanțuri deteră o detunătură de puscă asupra lăncerilor. Nici unul nu a fost ucis, dér pușcaturile îi spăimântară atât de mult, cât îndată detersă dosul și în fuga lor se aruncară pe

batalionul de grănițeri, care înaintase alătura, il aduseră în disordine cumplită și-l siliră se fugă și el ou densii. Acum două companii de grănițeri români și de Bucovina, care dedeseră asalt asupra Sécuilor, vđđendu-se din laturea stângă espuse cu totul la focurile vrășmașilor și înconjurate din dos, au trebuit se se retragă și ele spărgându-și drum până când le veni cavaleria în ajutor tocmai pre când eșiau mai multe colóne de Sécui pedestri din pădure, la care se alătură și călărimea lor; și totuși acea mulțime mare nu a urmărit trupa lui Urban, decât numai până la țermurii unui riuleț secat, apoi rămăseră în acea nópte la St.-Ioana, locuită de 1000 Maghiari și 550 Români. Urban ajuns de séră în fața orașului, necăjit de mórte restaură ordinea în trupele sale și peste nópte le ținu sub cerul liber, cum se dic, în bivoac. Partea cea mai mare de lănceri a dispărut fiã-care în comunele lor, ér dela cei cărora li-se dedeseră pușci cu cremene, li-s'au luat acelea și s'au dat la orașenii din S.-Reghin, însă și acelora cu totul în deșert. Perderile lui Urban au fost în acea lovire din 31 Octomvre: loco-

afia lui Barabas în cestiunea ordinului nescut al ministrului de război Krieghammer. Cu răspunsul acesta ni-am ocupat deja în numărul de ieri. Pentru ați voi să arătați în ce chip stânga extremă a întâmpinat răspunsul lui Szell.

Ministru-președinte, făcând istoricul ordinului din cestiune, dăse, că rezerviștii cu pricina n'au fost pedepsiți, pentru-că s'au anunțat unguresce, ci pentru-că nu s'au anunțat cu cuvântul presoris de legea militară, și că decă anunțarea prin altă limbă decât cea a armatei nu se face din renitență, respectivii nici nu sunt pedepsiți.

Cuvintele aceste ale d-lui Szell au fost întâmpinate cu sgomot și dese întrepreri din partea stângii extreme, er când Barabas i răspunde dîcînd, că ordinul ministrului de război este un revolver încercat contra inimei fiă-cărui tînr maghiar, care vré să se folosescă de limba maghiară, deputat Kubik strigă: Szell s'a băgat simbriaș la soldatesca!

Barabas, continuînd dîse, că în dărătul ordonanței regele constituțional dispăre și se ridică imperatoarele. Decă regele îmbracă uniforma de soldat, dispăre paliul St. Stefan. Limba germană era până acum numai limbă tolerată în Ungaria, er acum fără nici o lege ni-se impune prin ordonanță și încă cu ajutorul armatei! (Pichler: Firesce, a depune jurmînt în limba maghiară, e permis... Polonyi: La Kôniggrätz s'a cântat marșul Rakoczy... Pichler: În Bosnia Kossuth-nota). Krieghammer n'ar fi cutezat a da ordinul s'eu, decă regele maghiar... nu, despre regele maghiar nu se pôte vorbi, decă comandantul cel mai înalt al armatei, nu i-ar fi dat voit. *Dela 1867 încôce, noi nicî odată n'am fost împărtășiți de iubirea regelui, nici de gratitudine!*... E trist răspunsul ministruului-președinte, ne-am înșelat grozav în d-sa (Aplause. Sgomot. Abzug-uri. Eljen-uri).

Szell (Strigări de „abzug!“ „Eljen“ Barabas! Hoch!) Susțin, că ceea-ce am promis Austriacilor. — Szell: Devisa cea din trei cuvinte... — Leszkay: Deja s'a tocit. — Szell... ea este principul vieții mele, o servesc, deși mă batjocuriți. Pot dovedi prin fapte... — Marjai: La cvotă... — Szell: Nedreptate, ilegalitate este ce s'a întîmplat? — Leszkay: E o mișelie! — Polczner: Du-te ministru la Viena. — Szell: Nu este ilegal, ministrul de război n'a călcat sfera legii. — Endrey: Asta și-se spune din Viena. — Ratkay: Ministru-președinte al Ungariei, s'apere limba maghiară. — Marjai: Ori decă nu e înșelător. — Leszkay: Svindler.

Pe tonul acesta s'a continuat până la la sfîrșit, d-l Szell neputînd să vorbescă, decă numai în perioade scurte și necomplete.

Solidaritatea slavă. Din Praga se telegrafază, că o trupă de studenți poloni, cari au mers să cerceteze capitala boemă, au fost primiți Duminea trecută de către primarul Dr. Podlipy în casa orașului. În cuvîntul de binevîntare, pe care l'a adresat studenților poloni, primarul a accentuat solidaritatea tuturor Slavilor. După primire, studenții au cercetat monumentele și clădirile mai renumite ale orașului.

Revistă externă.

Critică franceză asupra espunerii lui Goluchowski. Diarele franceze se ocupă cu espunerile ministrului de externe austro-ungar asupra situațiunei generale politice. Guvernamentalul „Temps“ scrie într'altel: „Decă cetim espunerea ministrului de externe conte Goluchowski, avînd în vedere cu deosebire actualele stări austro-ungare, vom înțelege în forma rezervată și cu intențiune domolită, prudența declarațiunilor sale. În Bucuresci Austro-Ungaria a dobîndit un succes sigur. Mișcarea naționalistă antimaghiară a fost adusă acolo la amuțire. De-alungul întregii Dunăre, marele imperiu dunărean nu întîlnește nici un factor, care ar fi amenințător pentru politica și dezvoltarea sa. Austro-Ungaria rămăne stăpână peste artera sa de viață.“ În ce privește anunțata întărire a flotei, „Temps“ dîce, că acum când nisuițele tuturor puterilor maritime convergéză spre marea Mediterană, sporirea puterii maritime austro-ungare în Adriatica nu va forma un factor neînsemnat.

În ce privește concluziunea, ce dîarul „Temps“ vré s'o facă din espunerea contelui Goluchowski, că ar fi dobîndit față cu România un succes sigur, căci „a făcut să amuțescă acolo mișcarea naționalistă antimaghiară“, ni-se pare mult prea pripită. Dér s'ă nu uităm, că „Temps“ este unul din diarele, cari își primesc inspirațiunile direct dela guvernul unguresc, și astfel se explică lucrul, de ce pasărea visează mălăiu.

„Siecle“ scrie referitor la pasagiul despre statele balcanice: Se pôte spera, că mai ales Bulgaria și Serbia vor asculta advertisementul acesta și-i vor pricepe importanța. Aceste micî state nu vor uita, că în acest cas Goluchowski n'a talmăcit numai voința Austro-Ungariei, ci și voința guvernului Țarului.

Anglia și Germania. Presa germană caută tôte ocasiunile pentru a arăta, că nu există nici un fel de alianță între Germania, Anglia și America, și că acesta nici nu se va puté realiza încurînd. De ideia acesta fiind condusă și oficiosa „Hamburger Corr“ publică următoarele: „Ce privește cuvîntul „alianță“ folosit de Chamberlain, însuși el a declarat, că nu face us de cuvîntul acesta în înțeles propriu dîs. Pentru-ca însă s'ă prevenim ori-ce mistifi-

cațiune, trebuie să accentuăm din nou, că între cele două țări (Anglia și Germania) nu există nici un fel de înțelegere secretă, la care s'ar puté aplica cuvîntul „alianță“. S'a stabilit însă ore-care înțelegere de interese locale, despre care se vorbesce deja de mult. Când Chamberlain a vorbit despre alianță, el a vrut să spună pe scurt ascultărilor s'ei, că raportul anglo-german e peste tot mulțămitor“.

Războiul din Africa sudică.

În colorî forte posomorite descrie „Kriegskorrespondenz“ din Berlin, după informațiuni primite din Londra, lupta dela Modder-River și situația armatei englese de sub conducerea lordului Methuen. Etă ce i-se comunică numitei corespondențe:

„Pe o dî fierbinte, după nóptea de 28 Noemvre, trupele noastre (englese) obosite de un marș de 100 chlm., au mers de nou la luptă.

„Cavaleria ușoră a Burilor apărea acum la drépta, acum la stînga s'eu acuși dispărea, observînd înaintarea noastră. Noi abia aveam cavaleria, care să facă recunósceři. Burii aveau un plan bine cumpănit. Lordului Methuen i-s'a dat ordin strict, ca cu ori-ce preț să mîrgă la Kimberley. Inimicul n'a așteptat pe înălțimi. Când ne-am apropiat de riul Modder avangardele ne avisară, că 8000 de Burii stă dîncolo de riul atacul nostru. Riul, lat de 500 chlm., cungea cu celiritatea unui pîrcior între tufiș. Noi nu vedeam în dîncole nici un factor de apărare. Aripa noastră era ascuns prin stînci și în dîncole a lui stîngă se rezima pe 7 stînci. În modsdal, înainte avînd riul Ridgeway, așezată aripa noastră dréptă și neînsemnat deschis. Centrul și aripa stîngă a armatei noastre se estindeau în liniă dréptă dîncolo de riul Modder, făcînd imposibil orice asediu. Podul liniei ferate era nimicit și tocmai față în față cu el pe vîrfurile cel mai înalt, generalul Cronje își așeză două tunuri de câte 40 funți și câte-va tunuri Krupp. La cele două aripi avea cavaleria ușoră și 4 tunuri Krupp. Oficieri englesi au socotit numărul tunurilor inimicului la 30. Eu însă (corespondentul) am observat numai 16—17.

„La 5 ore dimîneta stăteam în liniă de luptă. Imprăsciați și căutînd apărare prin tufiș, înaintarăm către Modder-River, și artileria noastră începî se pusce. La 7 ore gardele noastre din aripa dréptă au atacat, la stînga se aflau brigada a 9-a și trupele marine cu tunuri, formînd centrul. Tot nu vedeam încă pe inimice, căci Burii pușcau cu praf fără fum și tunurile lor ne luau la întă. La început, din cauza mării depărtări, n'am avut pierderi; dér când aripa dréptă a Burilor făcî o diversiune, eisiliră pe Methuen, ca s'eu să se retragă ca invins, s'eu prin atac direct se forteze trecerea riului. Deja atunci ómenii noștri, nemăncăți și nebînti, erau eșofați la culme,

mai ales cei mai tineri. Pe lângă brigada a 9-a lordul Methuen trimise înainte gardele, cari în plôia de glônțe înaintau cu sînge rece demn de admirat. Din norocire ele s'au putut asocunde după nisce coline. Dér totuși au fost decimate grozav. Trupele marine pușcau escelent, însă artileriștii lor cădeau unul după altul. O singură granată a culcat la pămînt trei oficieri și 12 ómeni. După amiazi la 5 ore două tunuri de ale noastre au fost demontate și nu noi ajunsem, decă unde eram dimîneta. Deja la 2 ore tótă rezerva noastră era în foc. De trei ori Methuen a încercat a trece riul, dér înzadar; tôte încercările costară jertfe. În fine către s'era unei micî trupe i-a succes a trece neobservată peste riul și a bate un mic pod. Dér într'aceea se întunecă și Methuen întrepruse lupta nedecisă, în care timp generalul Cronje își retrase trupele din delta dintre Rid și Modder, lângă riul din urmă. Era imposibil a continua lupta. Trupele noastre erau grozav de obosite, o mare parte din ele zăcea mîrtă s'eu rînîtă pe cîmpul luptei, câte-va regimente și-au pierdut jumătate din oficieri, er trupa marină și artileria n'a rămas decă cu doi oficieri.

„Nouă, corespondenților, ne este oprit a merge în luptă. Scirile le primim dela luptaci. În împrejurări normale după lupta de ađi nimeni n'ar mai cuteza să mai înainteze, însă lord Methuen așa se pare, că e decis la tôte. Se pôte, că Cronje se va retrage, pentru a cruța viața Burilor s'ei, ori că va lăsa pe Methuen să intre în Kimberley, în care cas l'ar ajunge s'ortea lui White... Perderile Englesilor în luptele din această parte a teatrului de război, sunt cu totul 4000 de ómeni“.

După lungă tăcere sosesc în fine și dela Ladysmith o scire unei foi englese, în care se spune, că situația de-acolo a Englesilor e desperată. Bombardarea crașului din partea Burilor cauzeză pagube mari.

Mai mult decă tôte acestea, mari îngrijiri pricinuesce Angliei răscolă Africanerilor. Africanerii trec în masă pe partea Burilor. „Deutsches Zeitung“ este informat, că 8000 de Olandesi din Capland s'au înrolat în armata Burilor, și numărul lor creșce întruna.

Imprumutul român.

„Monitorul Oficial“, precum și tôte foile din Bucuresci publică prospectul noului imprumut, emis de guvernul român în valoare nominală de 175 milioane lei în aur.

Prospectul, după ce enumără legile, în virtutea cărora s'a emis imprumutul, dîce:

Guvernul român emite un imprumut în valoare nominală de

tenentul König dela grănițerii români ucis, locotenentul Kalinoda dela bucovineni rînît și căduț, apoi omorit de Sécui, conform regulei lor de a nu da la nimeni pardon. Dintre feciorii dela sergent în jos au căduț și dispărut 36, precum arată însuși Urban (Winterfeldzug), er nu 80 cum scrie Kôvári (pagina 104).“

Fratele Vasilie Moldovan în Memoriile sale din anii 1843/9 pagina 100, cu puține schimbări tot acea serie, ce a scris și George Bariț după „Winterfeldzug“-ul lui Urban.

Jakab Elek în descrierea sa „Szabadághartzunk“, pe romănesce „Resbelul libertății noastre“ pagina 402—405 cu privire la bătălia s'eu măcelul de lângă Șarpatoc scrie următoarele:

„Colónelul nostru de-odată au ajuns la locul desipt, puscile sunau, săbiile vijăiau, baionetele lucrău; a fost teribil, ce a săvîrșit pedestrima și călărimea. În vre-o câte-va minute erau des așternute holdele verđi de trupurile celor căduți; o parte au sărit în Mureș și înnotînd au fost pușcați s'eu tăiați de husarii săriți în apă după ei, er o parte s'au retras după

gardurile satului și acolo au fost impușcați. Partea cea mai mare, necăpătînd grația, au rămas morți în cîmpul de bătaie; mai mult de 400 au fost, care au căduț aici și în Mureș. Era teribil a auđi horcăitul muribunđilor și a vedé pe cei străpunși tărîndu-se încóce și încolo în sînge. Și ađi trăesc în memoria mea trupurile, cele grase ale lăncerilor români din comitatul Solnocului de mijloc și Chior amăgiți de Urban, șerpărele cele frumos cusute și pâlăriile cele negre cu marginele late. Câte unul abia mai resufla, altul ridicăndu-și mîna cerea pardon, al treilea blăstămăndu-și amăgitătorii își da tocmai resuflarea cea din urmă. Era înspăimîntător a vedé cadavrele cele multe plutînd în jos pe apa cea lată a Mureșului, pe care ai noștri, sārînd în apă după ei, i-au tăiat, precum și pâlăriile, străițele și tîndrele, ce se iveau pe apă. Un trecător cu innotul ajungînd la margine și vîdînd, că și acolo sunt inimici, s'a reîntors înnotînd către mijlocul Mureșului, pâlăria și mișcarea lui arăta, că-și caută drum de scăpare; un husar al nostru a sărit în apă după el și ajungîndu-l acolo, l'a tăiat. Noi nimica

n'am pierdut. Soldații noștri la cei omoriți au aflat mulți bani și arme scumpe răpîte.“

Până aci e visul fantastic al marelui istoric s'ecuesc, căci numai vis se pôte numi, pentru-că în realitate nu s'a întîmplat așa, precum ar fi dorit el. Trebuie să se mire omul, cum pôte cine-va să scrie în formă de istoria o s'ebătăciă și un barbarism așa de gróznic. Pentru așa ceva numai ómeni cu simțăminte s'ebatice și barbare de calibrul lui Iakab Elek, sunt capabili.

Iakab Elek, în visul lui fantastic, a vîdît lănceri români din comitatul Solnocului de mijloc și Chior, cu șerpăre frumos cusute și pâlării negre cu marginele late, când în realitate lănceri din alte comitate nici la Șarpatoc, nici la St.-Ioana nu au fost, pentru-că din o așa mare depărtare nici nu au fost chemați, nici că ar fi putut veni cu mîncare și arma în spate pe o săptămîna la lógér. Dér de altă parte visul lui Iakab Elek se vede și de-acolo, că Românii din comitatul Solnocului de mijloc și districtul Chiorului nu pórta pâlării cu marginele late, ci cu marginele îndoite în sus, precum pórta cei din comitatul Sătmărulei din Ungaria. Mai departe, Românii

din acele comitate nu pórta tîndre, ci șube albe s'eu sure cu sghițe lungi de-o palmă pe dinafară.

Iakab Elek, în visul lui asiatic a vîdît multe cadavre plutînd în jos pe apa cea lată a Mureșului, parte omoriți în apa Mureșului de husarii lor, parte aruncați în Mureș de soldații lor. Decă Iakab Elek nu șocie, apoi o șocie tot omul, care locuesce pe lângă apa Mureșului și alte ape curgătoare mai mari, cum-că cadavrele próspecte înecate, s'eu aruncate în apă, nu plutesc la moment pe apă în jos, ci se adăncesc la fundul apei, de unde numai după vre-o câte-va dîle (5—6) se ridică la suprafața apei și apoi plutesc în jos pe apă. Acesta o șocu din propria esperiență, căci eu am născut și locuesc lângă apa Mureșului și am vîdît cu ochii când ómenii înnecați a doua și a treia dî au fost aflați la fundul apei, în locul unde s'au înneecat.

Mai încolo Iakab Elek în bătălia, s'eu, după gustul lui, în măcelul dela Șarpatoc numai lănceri români a vîdît, dintre cari armata lor cea s'ebatică și barbară, după-cum dîce el, nedănd niměnui pardon, a măcelărit nici mai mult nici mai puțin, de-

Dela Tipografia „A. Mureșianu” din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

Pentru comercianți funcționari și toți oamenii de afaceri, precum și studenți putem recomanda următoarele cărți:

Manul de dreptul cambial, lucrat de Ioan Socaciu, profesor la școala română gr. or. din Brașov. Cartea e tipărită pe spesele „Albinei” și e menită a face mari servicii tuturor, cari au afaceri cu cambii polițe. Prețul 2 fl. (cu posta 2 fl. 10 cr.)

„Curs complet de corespondența comercială”, de I. C. Panțu. Conține modele de circulare, scrisori de informațiuni, recomandățiuni și acreditive; scrisori în comerțul cu mărfuri, comisiune și expedițiune; costuri cambiale, afaceri cu efecte, monede și cupoane etc. Prețul 1 fl. 60 cr.

Un capitol din Contabilitatea dublă de I. C. Panțu, prof. la școala comercială superioară din loc. Tracteză principiile contabilității duble ilustrate cu diferite exemple, pe cari studiindu-le cu atențiune, poți orî și cine să învețe contabilitatea, adică ținerea socotelor în economia proprie și în afacerile comerciale. Prețul 50 cr. + 5 cr. porto.

Procent, Promil, Interese și Teoria conturilor curente de I. C. Panțu. Arată calcularea intereselor pe an, pe lună și pe zile într'un mod practic; sunt mai multe exemple explicate amănunțit, așa ca să fie înțelese de ori și cine; de-asemena modul de calculare al intereselor la bănci și teoria conturilor curente. Prețul 40 cr. plus 3 cr. porto.

Cugete și considerațiuni din experiența vieții lui Argiobarb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagini și conține 170 de sfaturi înțelepte, scose din pățania vieții. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Logodnica contelui Stuart, povestire din viața Românilor bihoreni, de d-na L. Rudow-Suciu. Este o carte de 148 pag. 8°, tipar mărunt, dăr frumoș și curat. Prețul 50 cruceri (cu porto 55 cr.)

Toaste pentru tot felul de persoane și ocațiuni, de Tit. V. Gheaja, spiritual la institutul de corecțiune din Gherla. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

Povestea despre prințul Ahmed al Kamel sau Pribeagul îndrăgostit, tradusă de Dr. T. Este o istorisire interesantă și bine scrisă. Prețul 30 cr. (Cu posta 33 cr.)

Poesii de Vasiliu Ranta Buticescu. E o bogată colecțiune de poesii, tipărite pe hârtia fină și formând un volum de lux. Prețul era la început 1 fl. 20 cr., acum numai 60 cr. (cu posta 70 cr.)

Felicitări în poesii și prosă la anul nou, ziua născerei și ziua numelui, cătră

diferite rudenii, preoți, învățători și binefăcători, precum și vorbiri la diferite ocațiuni școlastice. de George Simu. Prețul 20 cr. (cu posta 22 cr.)

„Preotul ca ministru al sacramentului penitenței”, tractat teoretic-practic. prelucrat de Argiobarbu, cu permisiunea superiorilor. Pseudonimul Argiobarbu e cunoscut în literatura noastră cu autorul multor scrieri de valoare, mai ales bisericesci, între cari este a se număra și scrierea de față, care cuprinde un studiu aprofundat și denotă o bogată erudițiune teologică din partea autorului. Prețul unui exemplar (207 pag. format mare 8°) e 1 fl. (plus 10 cr. porto.)

„Amicul bun”, colecțiune de lectură solidătoare de caracter în direcțiune religioasă-morală (Doctorul sufleteș și sfaturile lui pentru cei ce sunt aprupe de timpul scăpării din închisore) tradusă de actualul preposit capitular Ioan Papiu, pe timpul când funcționa ca spiritual la institutul corecțional din Gherla. Prețul 10 cr. (plus 2 cr. porto.)

„Considerațiuni istorice asupra asociațiunii popoarelor și aplicațiunea lor la națiunea noastră de Ioan Cliniciu profes-

or în Bucuresci. Acosta scriere, apărută tocmai acum de sub tipar, este de deosebit interes pentru bărbații iubitori de știință. Prețul 1 fl., (+ 5 cr. porto.)

Dietetica populară, scrisă cu deosebită considerațiune la modul de viață a țeranului român, de Simeon Stoica, medic pensionat. Carte tipărită cu ajutorul Asociațiunii noastre și de favorabilă aprepiață din partea țășarelor noastre. Conține vreo 25 figuri în text. Prețul 85 cr. trimis francat.

Cursul la bursa din Viena.

Din 5 Decemvrie 1899.

Renta ung. de aur 4%	116.35
Renta de corone ung. 4%	95.10
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.80
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.20
Oblig. căil. fer. ung. de est. I. emis.	118.25
Bonuri rurale ungare 4%	94.—
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	159.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	137.20
Renta de argint austr.	99.35
Renta de hârtie austr.	99.05
Renta de aur austr.	116.70

Cursul pieței Brașov.

Din 6 Decemvrie 1899.

Bancnota rom. Cump.	9.17	Vând.	9.20
Argint român. Cump.	9.30	Vând.	9.05
Napoleonilor. Cump.	9.66	Vând.	9.58
Galbeni Cump.	5.65	Vând.	5.70
Ruble Rusescoi Cump.	127.—	Vând.	128.—
Mărci germane Cump.	58.50	Vând.	—
Lire turcescoi Cump.	10.71	Vând.	—
Scris. fonc. Albina	101.—	Vând 5%	101.50

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Am onorea a face cunoscut onor. public, că

am cumpărat Cafeneua

„Transilvania” (Erdély),

care din nou a fost ajutată cu tot confortul.

Ca plenipotent al meu am însărcinat pe Domnul

OTTMAR FFAUNDLER,

căruia sunt a se adresa dorințele seu reclamările ce s'ar ivi.

Rugându-mă de a întimpina această a mea întreprindere cu încredință în măsură mai mare ca până acuma, pot asigura, că îmi voi da totă silința a corăspunde cerințelor onor. visitori.

Cu totă stima

CARL NEUSTÄDTER,
fabricant de spirt și droșdii.

5 - 6,759

ABONAMENTE

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe șese luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale,

Comnii cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei”.

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1899.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore dim.
- II. Tr. accel. peste Clușiu la 2 ó. 9 m. p. m.
- III. Trenul mixt la 10 ore 25 min. séra

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul mixt, care circula numai Vinerea dela Predeal, la 0 ore — min. dim.
- II. Trenul accel. la 2 ore 18 min. p. m.
- III. Trenul mixt, la 5 ore 20 min. p. m.
- IV. Trenul de pers., la 9 ore 27 min. séra.
- V. Trenul accel. la — ore — min. séra.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore 25 m. d., (are legătură în St.-Georgi cu Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyimes).
- II. Trenul de persoane la 1 óra 51 m. p. m.
- III. Trenul mixt, la 6 ore 48 m. séra, (are legătură cu Ciuc-Szereda).

Dela Zărnești la Brașov (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la 6 ore 22 min. dim.
- II. Trenul mixt la 1 óra 13 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 0 ore — min. séra.

Dela Ciuc-Gyimes la Brașov:

- I. Trenul de pers. la 8 ore 25 min. dim
- II. Trenul de pers. la 1 óra 51 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 6 ore 48 min. séra.

Plecarea trenurilor din Brașov:

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la 5 ore 8 min. diminița
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 ó. 45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la 7 ore 48 min. séra

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la 3 ore 55 min. d
- II. Trenul mixt la 11 ore a. m.
- III. Trenul accelerat (ce vine pe la Oradia Clușiu) la 2 ore 19 min. p. m.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de persoane la 5 ore 19 min dim. (are legătură cu Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.

- II. Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la 3 ore 15 m. p. m. are legătură cu linia Tușnad-Ciuc-Szereda

Dela Brașov la Zărnești (G. Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la 9 ore și 2 min. a. m.
- II. Trenul mixt la 3 ore 18 min. p. m.
- III. Trenul mixt la 0 ore — m. séra.

Dela Brașov la Ciuc-Gyimes:

- I. Trenul de pers. la 5 ore 19 min. dim
- II. Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- III. Trenul de pers. la 3 ore 15 min. p. m.

„Gazeta Transilvaniei” cu numărul à 5 cr. se vinde la librăria Nic. I. Ciurcu și la Eremias Nepoții.